

Huvudman

Tierps kommun
medborgarservice@tierp.se

Beslut

Datum 2024-10-22
Dnr 2024:3030
Sida 1 (23)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Mehede skola i Tierps kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Tierps kommun att senast **onsdag den 22 januari 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisning av legitimerade och behöriga lärare, särskilt stöd samt rutiner kring frånvaro. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Tierps kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Tierps kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

1. Se till att undervisningen i samtliga ämnen bedrivs av lärare som är legitimerade och behöriga för de ämnen och årskurser som de ska undervisa i. Inkom med en redogörelse av hur tjänstefördelningen av personal har planerats så att eleverna i så hög utsträckning som möjligt ges undervisning av legitimerade lärare med behörighet för de aktuella ämnena och årskurserna (2 kap. 13 och 18 §§ skollagen.)

Arbetet med särskilt stöd

2. Rektorn ska för de elever som har åtgärdsprogram, utan att föregående utredning om särskilt stöd har genomförts, starta utredningar av elevernas behov av särskilt stöd. För varje sådan utredning av behov av särskilt stöd som startas ska samråd ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Rektorn ska dokumentera när utredningarna startats för dessa elever. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med

huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).

3. Se till att rektorn för varje avslutad utredning om särskilt stöd fattar beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram som fattats avseende perioden den 22 oktober 2024–15 januari 2025. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 9 § och 29 kap. 10 § skollagen samt 32 § förvaltningslagen [2017:900].)
4. Se till att det av beslut om anpassad studiegång framgår vilka avvikelser som har gjorts från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. Huvudmannen ska i samband med redovisningen inkomma med skolans tre senaste beslut om anpassad studiegång. (3 kap. 12 § skollagen).

Frånvaro

5. Rektorn ska se till att en utredning om en elevs frånvaro inleds om en elev bedöms ha upprepad eller längre frånvaro, om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Rektorn ska dokumentera de elever som bedöms ha upprepad eller längre frånvaro samt när utredningar inletts och, i förekommande fall, slutförts för respektive elev under perioden den 22 oktober 2024–15 januari 2025. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen.)
6. Se till att huvudmannen snarast lämnar uppgift till en elevs hemkommun när en utredning av en elevs frånvaro har inletts, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro. I samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder ska huvudmannen för perioden den 22 oktober 2024–15 januari 2025 ge in dokumentation över vilka elever huvudmannen lämnat uppgift för samt ange till vilken hemkommun och vid vilken tidpunkt sådan uppgift lämnats. (7 kap. 22 § skollagen.)

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Tierps kommun en anmärkning avseende brister rörande garantin för tidiga stödinsatser och ordningsregler. Tierps kommun ska senast **onsdag den 22 januari 2025** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är

nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser skolans arbete med extra anpassningar, trygghet samt arbetet mot kränkande behandling.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:3030) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har vårterminen 2024 inlett en tillsyn av Mehede skola i Tierps kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Mehede skola följer gällande bestämmelser om att undervisning bedrivs av legitimerade och behöriga lärare, arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, studiero i form av ordningsregler på skolan, trygghet, åtgärder mot kränkande behandling samt rutiner kring frånvaro.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 7 maj 2024 och 13 maj 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat åtgärdsprogram, utredningar om särskilt stöd, förteckning över undervisande personal och skolans plan mot kränkande behandling.

Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av förteckningen över undervisande personal på skolan framgår att det finns en legitimerad förskollärare samt tre legitimerade lärare på Mehede skola. En anställd personal är för närvarande under lärarutbildning och väntas ta examen om knappt två år. Vid examen blir hen behörig lågstadielärare i samtliga ämnen. Därutöver undervisas eleverna i ämnet moderna språk tyska av en legitimerad lärare anställd vid en annan skola hos huvudmannen.

Av inlämnad förteckning över undervisande personal samt komplettering till denna framgår att eleverna i årskurserna 1–2 ges undervisning av obehörig lärare i fyra ämnen. I årskurs 4 ges eleverna undervisning av olegitimerade och obehöriga lärare i samtliga ämnen. I årskurserna 5–6 ges eleverna undervisning av obehöriga och/eller olegitimerade lärare i sju ämnen. Därutöver ges årskurs 6 undervisning av olegitimerad och obehörig lärare i ytterligare två ämnen.

Huvudmannen har i en skriftlig komplettering angett bland annat följande. Det går ungefär 60 elever på skolan. Eftersom lärartjänsterna är få är det svårt att få till en bemanning med behörighet som täcker alla ämnen. För att inte lärarna ska få för mycket undervisningstid behöver förskollärare och fritidspersonal gå in och ta vissa ämnen trots bristande behörighet. Arbetet med behörighet sker långsiktigt. Till hösten fortsätter skolan söka behörigheter i framför allt årskurs 4–6. Tjänsten har annonserats. I ämnet moderna språk spanska undervisar en lärare från en av huvudmannens andra skolor. Rekrytering av behörig lärare pågår. I hem- och konsumentkunskap finns inte underlag för en egen behörig lärare men huvudmannen undersöker möjligheten att köpa in tjänsten.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Om det inte finns någon lärare att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen, och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan lärare får

bedriva undervisning under högst ett år i sänder om inte undervisningen avser modersmål. (2 kap. 18 § skollagen.)

Som exempel på vad som kan vara "särskilda skäl" anger förarbetena behov av att få bort en utbildad lärare från undervisningen som har missbruksproblem. Förarbetena ger också exempel på organisatoriska skäl som gör att all undervisning inte kan bedrivas av lärare och förskollärare med utbildning för den aktuella undervisningen. Det kan handla om hastiga svängningar i söktryck och elevkullarnas storlek, tjänstledigheter, förändringar i efterfrågan på viss undervisning eller ökat behov av särskilt stöd. (Prop. 2009/10:165 s. 268.)

I förarbetena till bestämmelsen anges vidare även följande. För att få använda en annan lärare i den befintliga organisationen, i enlighet med undantagsregeln, bör det vara tillräckligt att det i huvudmannens organisation inte finns någon lärare med rätt utbildning tillgänglig. Handlar det om nyrekrytering bör huvudmannen naturligtvis så långt möjligt anställa lärare med en utbildning avsedd för den undervisning läraren ska bedriva (prop. 2009/10:165, s. 268 f). Om det saknas en lärare med legitimation och rätt behörighet inom organisationen kan huvudmannen låta en annan lärare bedriva undervisningen, under förutsättning att denna person har tillräcklig kompetens och är lämplig för det (prop. 2010/11:20 s. 84 f). Beträffande bestämmelsens andra stycke anges att en person som enligt huvudregeln inte får användas för att bedriva en viss undervisning får användas för detta under högst ett år i sänder. I normalfallet bör det vara till terminens eller läsårets slut. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen (prop. 2009/10:165 s. 653).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister vad gäller att elever ska ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare. Av utredningen framgår att undervisningen bedrivs av obehöriga lärare i ett stort antal ämnen i flera årskurser, varav flera även saknar legitimation.

Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen visserligen angett att huvudmannen inför höstterminen 2024 annonserat för rekrytering av behörig personal i årskurs 4-6 samt att rekrytering av behörig lärare i ämnet moderna språk spanska pågår. Skolinspektionen bedömer dock att utredningen ger stöd för att huvudmannen, oavsett om rekryteringsförsök gjorts, inte har gjort tillräckligt när det gäller att planera tjänstefördelningen så att eleverna i så hög utsträckning som möjligt ges undervisning av legitimerade lärare med behörighet för de aktuella ämnena och årskurserna. Det som framkommit i utredningen ger stöd för att eleverna skulle kunna få undervisning av behöriga lärare i fler ämnen om

undervisningen i större utsträckning organiserades utifrån lärarnas behörigheter. Det som huvudmannen uppgett som skäl till skolans fördelning av lärarresurser förändrar inte Skolinspektionens bedömning i detta fall.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Utredning om särskilt stöd

Skolinspektionen har tagit del av en sammanställning över elever som har aktuella åtgärdsprogram på skolan. I sammanställningen anges ett datum för när skolan inlett en utredning om särskilt stöd för eleverna. Vid genomgång av begärd dokumentation saknas utredningar om särskilt stöd för två elever. Vid intervju med elevhälsan framkom att den ena eleven har haft åtgärdsprogram sedan långt före att skolan började använda sitt nuvarande digitala system och att skolan arbetat med ett och samma åtgärdsprogram för eleven. Elevhälsan känner inte till om eleven utretts för särskilt stöd tidigare. Rektorn delar elevhälsans uppgift om att eleven haft åtgärdsprogram som pågått under en längre tid. Eleven har gått på skolan sedan förskoleklass och åtgärdsprogrammet fanns redan när rektorn började på skolan. Elevens åtgärdsprogram har enligt rektorn omarbetats flera gånger.

I fråga om den andre eleven, elev H, uppger rektorn att eleven började på skolan för ett till ett och ett halvt år sedan. Enligt elevhälsan följde det inte med någon dokumentation från tidigare skola och skolan har inte gjort någon egen utredning om särskilt stöd för eleven. Rektorn uppger att hans uppfattning var att det inte fanns så mycket för lärarna att "fylla i". Rektorn ville att eleven skulle ha åtgärdsprogram för att eleven skulle ha anpassad studiegång.

De båda eleverna har åtgärdsprogram från november 2023 respektive mars 2024. Av intervju med rektorn framgår att inget av åtgärdsprogrammen grundar sig på en utredning om särskilt stöd. Enligt rektorn har sådana utredningar gjorts långt tidigare.

I komplettering från huvudmannen anges att elev H kom till Mehede skola med en historik med hög skolfrånvaro och att ett åtgärdsprogram var nödvändigt utifrån att eleven behövde anpassad studiegång. Mot denna bakgrund ansågs utredningen inte vara nödvändig.

Beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram

Skolinspektionen har vid tillsynen begärt att få ta del av eventuella beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram som fattats på skolan under de senaste sex månaderna. Skolinspektionen har härvid tagit del av ett dokument med rubriken "anteckning". Rektorn uppger att det är rektorn som fattar beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram och att det sker genom att rektorn kryssar i en ruta i skolans digitala system. Elevhälsan fyller sedan i en tillhörande anteckning.

Av anteckningen framgår att "Eleven ska arbeta vidare med extra anpassningar. Eleven har möjlighet att arbeta i mindre grupp med mycket stöd av vuxen då eleven går i en klass med få elever. Ändras förutsättningarna till hösten 2024 tittar vi på ansökan om särskilt stöd på nytt och tar beslut därefter". Av anteckningen framgår även datum för händelse samt utskriftsdatum, att skolans specialpedagog är ansvarig samt att dokumentet är osignerat.

Beslut om anpassad studiegång

Av dokumentation som Skolinspektionen inhämtat framgår att det finns två elever på skolan som har beslut om anpassad studiegång inskrivet i sina åtgärdsprogram. Av åtgärdsprogrammen framgår att den ena eleven kommer senare på morgonen, går lite tidigare men ibland stannar kvar hela skoldagen. I intervju uppger lärare att eleven inte har anpassad studiegång men att ett sådant behov finns. Enligt elevhälsan och rektorn har eleven anpassad studiegång i enlighet med åtgärdsprogrammet.

Av den andra elevens åtgärdsprogram framgår att eleven har anpassad studiegång och att eleven slutar kl. 13.00 tre angivna dagar i veckan. I intervju med lärarna framgår att eleven har anpassad studiegång sedan mitten av höstterminen 2023. Enligt lärare har man inte tagit bort specifika ämnen för eleven.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens

behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 7 § skollagen.)

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. (3 kap. 9 § skollagen.)

Av förarbetena till skollagen framgår att det är viktigt att skolan inte väntar för länge med att utreda en elevs eventuella behov av särskilt stöd. Utredningen ska göras i samråd med den berörda eleven och med beaktande av bestämmelsen om särskild hänsyn till barnets bästa. Om denna utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd för att kunna nå målen ska sådant stöd ges. Det är elevens behov av stöd som ska vara vägledande för besluten. För rektorn är därför varje beslut om en stödåtgärd något som måste föregås av noggranna pedagogiska överväganden, samtidigt som det också finns ekonomiska realiteter att beakta. Av den anledningen föreslår regeringen relativt detaljerade bestämmelser för den process som ska leda fram till beslut om särskilda stödåtgärder eller till ett beslut om att stöd inte ska sättas in. Processen kan beskrivas i fem steg: att uppmärksamma, utreda, dokumentera, åtgärda samt följa upp och utvärdera. I vissa fall kan en utredning göras snabbt och enkelt, medan det i andra fall kan behövas en mer omfattande utredning. Någon tidsgräns för hur lång tid utredningen får ta kan därför inte anges. Huvudprincipen måste dock vara att det ska ske skyndsamt, så att eleven får det stöd hon eller han behöver så fort som möjligt. (Prop. 2009/10:165 s. 287-291.)

Om en utredning enligt 3 kap. 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Av förarbetena framgår att om rektorn efter utredningen konstaterar att det inte föreligger något behov av att upprätta ett åtgärdsprogram ska även detta formellt beslutas och dokumenteras. Detta är viktigt eftersom att beslut om åtgärdsprogram och därmed också beslut om att *inte* utarbeta ett åtgärdsprogram ska kunna överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. (Prop. 2009/10:165 s. 291).

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild, i enlighet med skollagen, hos en skolhuvudman tillämpas bland annat 32 § förvaltningslagen (2017:900) om motivering av beslut (29 kap. 10 § skollagen). Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte

obetydligt sätt ska innehålla en klagörande motivering, om det inte är uppenbart obehövt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande (32 § förvaltningslagen).

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut om åtgärdsprogram innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. (3 kap. 12 § skollagen.)

Av förarbetena framgår att beslutet om anpassad studiegång ska föregås av noggranna överväganden, eftersom det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. Elev och vårdnadshavare måste därför få information om vad ett beslut om anpassad studiegång kan innebära för elevens möjligheter att studera vidare och deras synpunkter ska inhämtas och beaktas i bedömningen. Bestämmelsen avser situationer när andra stödåtgärder inte har gett resultat, till exempel för skoltrötta elever eller elever som av andra skäl inte är tillgängliga för utbildning. (Prop. 2009/10:165 s. 293 och 666).

Rektorn bör säkerställa att ett beslut om anpassad studiegång inte omfattar fler ämnen eller längre tidsperiod än nödvändigt (Skolverkets allmänna råd SKOLFS 2022:334).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i huvudmannens och skolans arbete med att tillgodose elevers rätt till särskilt stöd på Mehede skola.

Utredning om särskilt stöd

Tillsynen visar att det finns elever på skolan som har åtgärdsprogram som inte grundar sig på en utredning om särskilt stöd. I ett av fallen ska det enligt rektorn ha gjorts en utredning sedan lång tid tillbaka, före det att rektorn började på skolan. Skolinspektionen har trots förfrågan dock inte tagit del av någon sådan utredning rörande eleven. För den andra eleven ansågs det, enligt huvudmannens komplettering till Skolinspektionen, inte nödvändigt utifrån kännedom om elevens frånvaroproblematik eftersom man ville ha ett åtgärdsprogram för att ge eleven anpassad studiegång.

Skolinspektionen vill framhålla att för det fall särskilt stöd ges utan någon bakomliggande utredning finns en överhängande risk att skolan inte anpassar det särskilda stödet efter elevens faktiska behov. Skolinspektionen bedömer att detta är en brist.

Beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram

Av utredningen framgår att beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram tas genom att rektorn, i skolans digitala system, kryssar i en ruta om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Därtill upprättar representanter i elevhälsan en tillhörande anteckning. Skolinspektionen bedömer att anteckningen inte är att se som ett formellt beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Anteckningen saknar bland annat uppgift om vad beslutet avser, vilka föreskrifter som tillämpats samt vem som har fattat beslutet. Anteckningen innehåller inte heller uppgift om hur man går tillväga för att överklaga beslutet.

Enligt förarbetena till skollagen ska ett beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram formellt beslutas och dokumenteras. Skolinspektionen konstaterar att skolans förfarande kring beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram inte kan anses uppfylla skolförfattningarnas krav. Skolinspektionen bedömer därmed att detta utgör en brist.

Beslut om anpassad studiegång

Skolinspektionen bedömer vidare att Mehede skola brister i sitt arbete med beslut om särskilda stödinsatser. I de elevers åtgärdsprogram där elevernas studiegång anpassats saknas uppgifter om vilka ämnen eller i vilken omfattning aktuella ämnen har anpassats för eleverna. Av intervjuer med lärare framgår även att lärarna inte känner till att en av eleverna har beslut om anpassad studiegång.

Av skollagen framgår att särskilt stöd i form av anpassad studiegång innebär att avvikelser från timplanen samt ämnen och mål görs. För en elev som ska ges särskilt stöd ska ett åtgärdsprogram utarbetas av vilket behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses ska framgå.

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att det av besluten om anpassad studiegång inte framgår vad besluten innebär, det vill säga vilka avvikelser som har gjorts från den timplan samt de ämnen och mål som gäller för utbildningen.

Att särskilda stödåtgärder dokumenteras korrekt är viktigt av flera skäl, dels för att sådana beslut är ett redskap för skolpersonal i arbetet med att genomföra och följa upp stödåtgärder, dels för att elev och vårdnadshavare

ska få information om vad beslutet innebär och kunna ta ställning till om de är nöjda med de åtgärder som ska vidtas eller om de vill överklaga beslutet.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Frånvaroutredningar och anmälan till huvudman

Lärare uppger i intervju att de registrerar elevers närvaro vid varje lektion. Skolan har ett digitalt system där elevers frånvaro rapporteras. Om en elev har ogiltig frånvaro, och lärarna inte fått svar på eventuella sms, ringer lärarna hem samma dag. Lärarna upplever att de snabbt upptäcker om en elev har återkommande frånvaro.

Av Skolinspektionens intervjuer framgår att det digitala systemet ger en automatisk notis om en elev har över 20 % frånvaro. Notisen ska nå lärare, elevhälsa, rektor och huvudman. Lärare, elevhälsa och rektor uppger dock att systemet har haft vissa tekniska utmaningar under vårterminen 2024 vilket inneburit att notiserna inte skickats ut med den regelbundenhet som det är tänkt. Enligt lärarna och rektorn har dock elevers frånvaro diskuterats på regelbundna möten där lärare, elevhälsan och rektor deltar.

I intervju med rektorn framgår att det startas en utredning om frånvaro för elever vars frånvaro överstiger 20%. Rektor, elevhälsa och några lärare uppger att det är lärarna som genomför utredningar om frånvaro. Den andra lärargruppen uppger att de hjälper till i utredningen.

Den ena lärargruppen uppger i intervju att det inte sker något samråd med elevhälsan vid en utredning om frånvaro, men att man kan rådfråga elevhälsan vid behov. Den andra lärargruppen uppger att det är skolsköterskan och kuratorn som är mest involverade vid dessa utredningar. I intervju med elevhälsan framgår att det är skolsköterskan som har extra ansvar för frågor om frånvaro inom elevhälsan. Elevhälsans uppfattning är att arbetet med elevers frånvaro är ett utvecklingsområde på skolan.

Enligt rektorn genomförs utredningar om frånvaro i samråd med elevhälsan. Elevhälsan hjälper även till vid samtal med vårdnadshavare och uppföljning av om en elevs frånvaro kvarstår. När en frånvaroutredning startas i skolans digitala system skickas ett automatiskt meddelande till huvudmannen. Rektorn uppger i intervju att huvudmannen har tillgång till statistik över frånvaro såväl på individ- som skolnivå.

Elevhälsan uppger i intervju att alla elever med upprepad frånvaro inte utreds. Det gäller framför allt elever som trots hög frånvaro hänger med kunskapsmässigt. Elevhälsan ger härvid två elevexempel.

I intervju uppger rektorn bland annat följande. Rektorn känner inte till om det genomförts någon utredning om frånvaro för den ena eleven som elevhälsan nämnt som exempel. Elevens frånvaro uppmärksammades tidigt på höstterminen 2023. I fråga om den andra eleven känner rektorn inte till orsakerna till elevens frånvaro, men rektorn har tankar om vad det handlar om. Om elevhälsan uppger att det inte har genomförts någon utredning om frånvaro för eleven så stämmer det. Det är kommunicerat att en kartläggning av de båda elevernas frånvaro ska göras och rektorn kommer ta det med lärarna.

Uppgift till hemkommun

Av intervju framgår att rektorn inte känner till om elevers hemkommuner får kännedom om elever med hög frånvaro. Av kompletterande yttrande från huvudmannen framgår att det finns ett fall där utredningar om frånvaro har genomförts för en elev som har en annan hemkommun. Enligt huvudmannen har elevens frånvaro haft giltiga orsaker och har inte heller bedömts som problematisk. Huvudmannen har av denna anledning inte rapporterat vidare till elevens hemkommun.

Rättslig reglering

En elev i förskoleklassen eller grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i förskoleklassen eller grundskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag. (7 kap. 17 § skollagen.)

Om en elev har upprepad eller längre frånvaro från skolverksamheten ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19 a § skollagen.)

Huvudmannen ska se till att eleverna i huvudmannens förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola fullgör sin skolgång. När en skolpliktig elev börjar eller slutar vid en skolenhet med en annan huvudman än

hemkommunen eller det hos en sådan huvudman har inletts en utredning om elevens frånvaro enligt 19 a §, ska huvudmannen snarast lämna uppgift om detta till hemkommunen. (7 kap. 22 § skollagen.)

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat följande. Syftet med en frånvaroutredning är att skolan ska upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos eleverna. Det är en grundläggande åtgärd för elever som annars riskerar att inte nå kunskapskraven och att gå miste om den utbildning de har rätt till. Fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron. En systematisk utredning ligger sedan till grund för de åtgärder som ska vidtas för att eleven ska delta i den obligatoriska verksamheten. Formuleringen ”upprepad eller längre frånvaro” uttrycker när en utredning bör inledas, oavsett om det finns tecken på att det kan befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller inte. (Prop. 2017/18:182, s. 56 ff.).

Av förarbetena framgår därtill följande. Det är hemkommunen som har det övergripande ansvaret för att se till att eleven fullgör sin skolgång. För att hemkommunen ska kunna ta ansvar för skolpliktsbevakningen behöver hemkommunen ha kännedom om frånvaron bland alla elever i skolpliktsålder som är bosatta i kommunen. Huvudmän har därför en skyldighet att lämna uppgift till hemkommunen när en skolpliktig elev börjar eller slutar vid en annan huvudmans skolenhet och när en utredning om upprepad eller längre frånvaro för en elev har inletts. Detta ökar möjligheten för hemkommunen att snabbt vidta de åtgärder som kan behövas för att eleven ska få sin rätt till utbildning tillgodosedd. (Prop. 2017/18:182, s. 65-66).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med utredning av frånvaro för elever som har upprepad eller längre frånvaro.

Frånvaroutredningar och anmälan till huvudman

Av utredningen framgår att skolan har ett digitalt system för att registrera elevers frånvaro. Under vårterminen 2024 har systemet haft tekniska problem som inneburit att rektorn, elevhälsan och lärarna inte fått frånvarorapporteringen med den regelbundenhet som det är tänkt. Det har dock inte framkommit att konsekvensen varit sådan att rektorn inte alls fått kännedom om elever med upprepad eller längre frånvaro. Elevers frånvaro har diskuterats på regelbundna möten där lärare, elevhälsan och rektorn deltagit.

Av utredningen framgår att en utredning om frånvaro startas om en elev har över 20 % frånvaro. Skolinspektionen konstaterar att det råder viss

oenighet mellan de olika intervjugrupperna kring vem som genomför utredningen samt vilka professioner som deltar i denna. Vid majoriteten av intervjuerna framgår att det är lärarna som genomför utredningen. Enligt rektorn och den ena lärargruppen görs utredningen i samråd med elevhälsan. Enligt den andra lärargruppen sker det inte något samråd, men elevhälsan kan konsulteras vid behov.

Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att rutinen för hur en frånvaroutredning ska göras visserligen inte är helt tydlig för lärarna. Trots det sagda anser Skolinspektionen att utredningen ger stöd för att en utredning om frånvaro genomförs i samråd med elevhälsan. Detta i form av exempelvis konsultation under utredningens gång eller genom möten där elevers frånvaro diskuteras. Elevhälsan har även deltagit i samtal med vårdnadshavare och följer upp om elevers frånvaro kvarstår.

Av utredningen framgår att elevhälsan inte upplever att alla elever med upprepad eller längre frånvaro utreds. I utredningen ger elevhälsan exempel på två elever vars upprepade eller längre frånvaro inte utretts. Rektorn har inte ifrågasatt denna uppgift. Utredningen visar att den ena elevens upprepade eller längre frånvaro varit känd för rektorn under åtminstone en termin utan att någon utredning startats. Skolinspektionen konstaterar därmed att inte alla elever med upprepad eller längre frånvaro utreds skyndsamt, vilket är en brist. Att rektorn kommunicerat till lärarna att utredningar om frånvaro ska göras för de två eleverna förändrar inte den bedömningen.

Uppgift till hemkommun

I Skolinspektionens utredning finns ett elevexempel där huvudmannen inte lämnat uppgift till elevens hemkommun om att en frånvaroutredning inletts. Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen ska lämna uppgift om de elever som har upprepad eller längre frånvaro och som skolan inlett en utredning om frånvaro för. Det krävs således inte, som huvudmannen anför, att frånvaron bedöms som problematisk eller att den har ogiltiga skäl.

Skolinspektionen framhåller att det är av stor betydelse för hemkommunen att få kännedom om att en frånvaroutredning har inletts. Detta eftersom hemkommunen har det övergripande ansvaret för att se till att eleven fullgör sin skolgång och för att hemkommunen ska kunna vidta de åtgärder som kan behövas för att eleven ska få sin rätt till utbildning tillgodosedd.

Skolinspektionen bedömer mot denna bakgrund att det är en brist att huvudmannen inte alltid lämnar uppgift till en elevs hemkommun om att en utredning om frånvaro enligt 7 kap. 19 a § skollagen inletts.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Tierps kommuns verksamhet vid Mehede skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisning av legitimerade och behöriga lärare, särskilt stöd och rutiner kring frånvaro. Det finns därför skäl att förelägga Tierps kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Garantin för tidiga stödinsatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärarna uppger i intervju att de genomför kartläggningsmaterial i förskoleklassen, de nationella bedömningsstöden i årskurs 1 samt de nationella proven i årskurs 3.

På frågor om specialpedagogisk kompetens involveras i arbetet med garantin för tidiga stödinsatser och om det görs någon särskild bedömning särskild bedömning av elever utifrån de aktuella materialen framkommer bland annat följande. En lärare har regelbundna träffar med skolans specialpedagog inom ramen för arbetet med garantin. En annan lärare tar kontakt med specialpedagog efter att läraren provat extra anpassningar. En lärare uppger att lärarna ska dokumentera vissa uppgifter efter ett visst datum på hösten respektive våren och att elevhälsoteamet brukar gå in och kontrollera så att det är gjort. Lärarna nämner även att det finns klasskonferenser en eller två gånger per år där lärarna och specialpedagog kan prata med varandra. Under det senaste året är det totalt två elever där indikationer utifrån materialen i garantin för tidiga stödinsatser identifierats. Lärarna upplever att de är rutinerade och brukar prova olika anpassningar. Om de kör fast kan de rådgöra med varandra och därefter med specialpedagogen.

Av intervju med elevhälsan framgår att specialpedagog eller speciallärare inte alltid är med vid den särskilda bedömningen inom ramen för garantin för tidiga stödinsatser. Under det senaste läsåret har elevhälsan fått återkoppling på elever i årskurs 3 som lärarna utifrån garantin om tidiga stödinsatser identifierat en risk att eleverna inte kommer nå kriterierna för bedömning i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik. Elevhälsan uppger att de inte fått någon sådan återkoppling kring övriga

årskurser. I årskurs 3 har specialpedagogen bland annat varit på möten och diskuterat elever utifrån resultaten på nationella proven. Ingen från elevhälsan har dock deltagit i en särskild bedömning kring en av eleverna, elev A, utifrån kartläggningsmaterialet i förskoleklassen. Elevhälsan delar lärarnas bild av att vissa lärare på egen hand testat att ge extra anpassningar utifrån garantin för tidiga stödinsatser och att andra konsulterat elevhälsan först.

Rektorn uppger i intervju att elevhälsan har en stor roll i arbetet med garantin för tidiga stödinsatser. Enligt rektorn kopplas elevhälsan in direkt och går igenom resultaten av kartläggningarna. Det kan dock ha gått till på det sätt som lärarna och elevhälsan säger, att elevhälsan inte deltagit vid alla särskilda bedömningar som ska göras i samband med garantin för tidiga stödinsatser. Rektorns uppfattning är dock att elevhälsan är med i resultatet av kartläggningarna, men att lärarna kan ha en annan uppfattning och att elevhälsan då kommer in i ett senare skede om läraren behöver hjälp med något. Rektorn känner inte till om någon ur elevhälsan deltagit i särskild bedömning kring elev A, men uppger i inkommen komplettering att eleven har getts generella anpassningar, inte extra anpassningar, och skulle det visa sig att det inte räcker kopplas elevhälsan in.

I kompletterande yttrande anger huvudmannen att inte någon av de lärare som genomför kartläggningsmaterialen, bedömningsstöden och nationella proven har specialpedagogisk kompetens.

Rättslig reglering

Det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen och i lågstadiet i grundskolan om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial, ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov i svenska, svenska som andraspråk eller matematik finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Om det efter en särskild bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för grundskolan, ska det skyndsamt planeras för stöd i form av extra anpassningar eller göras en anmälan till rektorn om att elevens behov av särskilt stöd behöver utredas. Det behöver inte göras någon särskild bedömning om förutsättningarna för extra anpassningar eller för anmälan till rektor om att elevens behov av särskilt stöd behöver utredas redan är uppfyllda. Det ska i sådant fall skyndsamt planeras för extra anpassningar eller göras en anmälan till rektorn. (3 kap. 4 § skollagen.)

Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning enligt 4 § samt vid planering av stöd som anges i 5 § när det i förskoleklassen eller lågstadiet

upptäcks att sådant stöd behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Sådant samråd behöver dock inte genomföras om den ansvarige förskolläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens. (3 kap. 4 a § skollagen.)

Av förarbetena till bestämmelserna framgår det att syftet med garantin för tidiga stödinsatser är att eleverna får tillgång till personal med specialpedagogisk kompetens (prop. 2017/18:18 s. 31).

Begreppet "personal med specialpedagogisk kompetens" kan uppfattas brett, men av förarbeten till skollagen framgår det att det som främst avses är personal som har utbildning som speciallärare eller specialpedagog (prop. 2017/18:18 s. 47, se även prop. 2009/10:165 s. 278).

Avsikten är att personal med specialpedagogisk kompetens ska vara ett stöd för ansvarig förskollärare eller lärare, bland annat vid bedömningen av behovet av stödinsatser hos de elever som befinner sig vid gränslandet mellan dem som inte bedöms ha något sådant behov och elever där förutsättningarna för extra anpassningar redan är uppfyllda (prop. 2017:18:18 s. 79).

Avsikten är också att säkerställa att dessa insatser är utformade utifrån elevens behov (prop. 2017/18:195 s. 51).

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framgår att man på skolan genomför kartläggningmaterialet i förskoleklassen, de nationella bedömningsstöden i årskurs 1 och de nationella proven i årskurs 3.

Lärarna och elevhälsan lämnar varierande svar kring hur rutinen för skolans arbete med garantin om tidiga stödinsatser ser ut, särskilt vad gäller arbetet med den särskilda bedömningen av en elevs kunskapsutveckling som ska göras i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens. Elevhälsan, i vilken skolans specialpedagogiska kompetens ingår, uppger dock att det inte alltid sker ett sådant samråd vid den särskilda bedömningen. Av utredningen framgår även ett elevexempel på när sådant samråd inte har gjorts.

Av skollagen framgår att en lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning om läraren inte själv har sådan kompetens. Av utredningen framgår att ingen av de lärare som varit involverade i arbetet med garantin för tidiga stödinsatser har specialpedagogisk kompetens.

Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att det inte alltid sker ett samråd dels när indikationer identifierats, vilket är en brist.

Ordningsregler

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Några elever uppger i intervju att det finns vissa regler på skolan såsom att man inte får slåss, tugga tuggummi eller använda mobilerna på lektionerna. En elev säger att de pratat om regler på en lektion och en elev säger att de pratat om regler på klassråd och elevråd. Flera av eleverna uppger att de inte varit med och bestämt några regler.

Lärarna uppger bland annat att de hört om regler och att det kanske kan finnas nedskrivna sådana. En lärare uppger att det finns regler för hela skolan, men att de inte finns dokumenterade. De brukar börja terminen med att prata om regler och de har klassrumsregler.

Elevhälsan känner inte till om det finns några ordningsregler som gäller för hela skolan, men de tror att lärarna säger vad som gäller i deras klassrum.

Enligt rektorn så har skolan regler som troligtvis finns nedskrivna någonstans. Rektorn uppger att det är viktigt med ordningsregler på skolan, men att det kan vara någonting som ha missats på skolan. För längesedan diskuterade elever ordningsregler på elevrådet, men nuvarande elever har inte varit med vid framtagandet av några ordningsregler.

Rättslig reglering

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler. (5 kap. 5 § skollagen.)

Elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. (4 kap. 9 § skollagen.)

Av förarbetena framgår att en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö. En viktig grund för att åstadkomma trygghet och studiero i skolan är en aktiv dialog mellan elever och lärare eller annan personal och även elevens vårdnadshavare om de gemensamma värden som ska gälla. Eleverna ska beredas möjlighet att delta i utformningen av lärandemiljön, till exempel genom att medverka i utarbetandet av ordningsregler. (Prop. 2009/10:165 s. 319.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med ordningsregler vid Mehede skola.

Tillsynen visar att det råder en osäkerhet bland lärare och elevhälsa om det finns ordningsregler på skolan. Skolinspektionen uppfattar det som att skolan tidigare haft ett arbete med ordningsregler. Utredningen ger dock stöd för att ordningsreglerna inte är väletablerade bland personalen samt att det inte finns något pågående arbete kring uppföljning, analys eller omarbetning av ordningsregler där eleverna deltar. Mehede skola bedöms därmed inte uppfylla författningskraven avseende ordningsregler.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Tierps kommuns verksamhet vid Mehede skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller garantin för tidiga stödinsatser och ordningsregler.

När det gäller garantin för tidiga stödinsatser framgår det att skolan arbetar med de material som ingår i garantin. Av utredningen framgår dock att samråd med specialpedagogisk kompetens inte alltid görs vid den särskilda bedömningen. Skolinspektionen bedömer dock att avsaknad av sådant samråd inte framstår som ett utbrett tillvägagångssätt på skolan.

I fråga om ordningsregler har det i utredningen dock inte framkommit att avsaknaden av väletablerade ordningsregler inneburit att eleverna upplever en bristande studiero eller känner sig otrygga på skolan. Det har inte heller framkommit att lärarna rent faktiskt inte känt till hur de ska agera när ordningsstörande beteende uppstår.

Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristerna som mindre allvarliga och finner därför skäl att tilldela ange Tierps kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Arbetet med extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, elevhälsa och rektor framgår att deras uppfattning är att alla elever som har behov av extra anpassningar inom

den ordinarie undervisningen ges det. Den generella uppfattningen bland såväl lärare, elevhälsan och rektorn är att lärarna bedömer om extra anpassningar ska ges. Om lärarna behöver stöd i denna bedömning finns det inarbetade rutiner kring hur de kan rådgöra med elevhälsan.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 5 § skollagen.)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Trygghet och åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Trygghet

Av intervjuer med elever framgår att det skiljer sig hur trygga eleverna upplever att de är på skolan. Flera av eleverna beskriver att lärarna säger till om det händer något och att de även ringer hem. Flera elever upplever dock att det inte brukar hjälpa. Enligt eleverna finns det alltid vuxna ute på rasten och de känner även till skolans kurator och sjuksköterska.

Lärarna, elevhälsan och rektorn lämnar i intervjuer en samstämmig bild av att de flesta eleverna upplevs som trygga på skolan. Det framkommer i lärarintervju att de yngre eleverna kan vara rädda för de äldre eleverna. Det är många rastvakter ute på rasterna för att öka tryggheten. Därtill har det nyligen införts en ny åtgärd innebärande fler och mer uppdelade raster för att öka tryggheten. Skolan har även ett trygghetsteam där skolans kurator, en lärare och två lärare från en annan skola ingår. Enligt rektorn har man på skolan arbetat med flera trygghetsskapande insatser, bland annat genom skolrådet.

I lärarintervju framkommer att en lärare är med i skolrådet. Läraren beskriver att skolrådet arbetar med trygghet och förbättringar i skolans miljö. Skolrådet har bland annat varit ute i klasserna och pratat och eleverna har fått tycka till om vad som kan förbättras på skolan. Utifrån den informationen har skolan arbetat med exempelvis språkbruk. Lärare uppger även att rektorn satt in elevstödjare och rastaktiviteter för att öka tryggheten.

Åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen har tagit del av skolans plan mot kränkande behandling. Av intervju med elevhälsan framgår att eleverna, inför framtagandet av planen, varit delaktiga genom elevrådet och att de exempelvis har fått ge uttryck för var det kan vara stökigt på skolan. Kuratorn har haft särskilt ansvar för framtagandet av planen mot kränkande behandling och har utformat den tillsammans med rektorn. En lärare har även berättat att eleverna varit delaktiga i planen mot kränkande behandling genom att Skolrådet varit ute i klasserna och pratat och hämtat in information om förbättringsområden på skolan.

Lärarna, elevhälsan och rektorn uppger samstämmigt att lärarna skriver en anmälan om de får kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling. Skolans personal pratar med de berörda eleverna och tar kontakt med vårdnadshavare. Om en elevstödjare fått kännedom om en kränkning sätts mentorn som utredare på anmälan. Anmälan skickas sedan direkt till huvudmannen och rektorn. Det är sedan rektorn eller berörd lärare som startar utredning och det är läraren som färdigställer en utredning. Rektorn uppger det under de senaste 12 månaderna¹ registrerats 48 kränkingsanmälningar på skolan. Rektorn ger även exempel på ett ärende där huvudmannen varit delaktig i att trygghetsskapande åtgärder satts in utifrån en anmälan om kränkande behandling. Enligt rektorn har planen mot kränkande behandling gått igenom av trygghetsteamet med lärarnas arbetslag.

Rättslig reglering

Trygghet

Av skollagen framgår bland annat att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet. (5 kap. 3 § skollagen.)

¹ Uppgiften lämnades i april 2024

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. (1 kap. 5 § skollagen.)

Av förarbetena framgår att ett arbete för trygghet är närmare sammankopplat med hur skolan ser till att förebygga och motverka kränkningar och att det finns ett främjande arbete med normer och värden. Det är viktigt att arbetet med detta sker på ett skolövergripande sätt och att skolans personal har ett gemensamt förhållningssätt. Som framgår av avsnitt 4 i propositionen är det också viktigt att arbetet med detta inte bedrivs avskilt från undervisningen och utan tillräcklig koppling till elevers vardag. Det gäller således att se till att elever är trygga både i undervisningen och under övriga delar av skoldagen. (Prop. 2021/22:160 s. 41.)

Av förarbetena till skollagen framgår vidare att det förebyggande arbetet behöver inriktas mot bland annat sådana problem, till exempel genom att synliggöra bakomliggande normer och förhållningssätt och konsekvent markera mot beteenden som inte är acceptabla. Det är viktigt att all personal har ett gemensamt förhållningsätt som ger eleverna förutsägbarhet i deras vardag samt att eleverna kan lita på att alla vuxna i skolan agerar vid olika former av kränkningar. (Prop. 2021/22:160 s. 47.)

Åtgärder mot kränkande behandling

Av skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i skollagens kapitel om åtgärder mot kränkande behandling, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget (6 kap. 5 § skollagen).

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen.)

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande

behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. (6 kap. 8 § skollagen.)

Av förarbetena till skollagen framgår att en plan med aktiva åtgärder för likabehandling bör ha till syfte att förebygga och motverka alla former av trakasserier och annan kränkande behandling. Planen bör vara "levande" i den meningen att den ständigt skall vara aktuell i det vardagliga arbetet. Det är viktigt att varje verksamhet har frihet att utforma planen utifrån sina behov för att den skall kunna fungera på ett ändamålsenligt sätt. Det är vidare angeläget att varje verksamhet årligen följer upp sitt eget arbete med att förhindra diskriminering och annan kränkande behandling.

Av förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling framgår att planen mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. (2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling.)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom dessa områden. Ärendet ska därför avslutas i dessa delar.

Beslutet har fattats av utredaren Tonny Johansson.

Utredaren Elina Ryttberg har varit föredragande i ärendet. I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Nicole Gazett medverkat.